

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکز

دانشکده ادبیات و علوم انسانی – گروه جغرافیا

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: جغرافیا و برنامه ریزی توریسم

عنوان:

نقش توانمندی های گردشگری در توسعه باراجین قزوین

استاد راهنما:

دکتر علی اصغر رضوانی

استاد مشاور:

دکتر ژیل سجادى

پژوهشگر:

رقیه چگینی

زمستان ۹۱

تقدیم بہ:

این حاصل را تقدیم می‌کنم به پدر و مادر مهربان و خداکارم که در طی دوران تحصیل و تدوین پایان نامه صبورانه در کنارم بودند و همواره امیدبخش من در راه رسیدن به اهدافم هستند. امیدوارم توانسته باشم گوشه‌ای از زحمات بی‌پایانشان را جبران نمایم و برایشان از خداوند بزرگ سلامتی و شادکامی آرزو مندم.

تقدیر و تشکر:

ممد و سپاس بر پروردگار عالمیان، پروردگار بسیار رحیم کننده و مهربان، که با لطف و یاری او توانستم این تمقیق را آغاز و به سرانجام برسانم.

فدا را شاکرم که فرصتی فراهم گردید تا بتوانم از زحمات اساتید ارجمندم تقدیر و تشکر داشته باشم بویژه از استاد راهنمای بزرگوارم جناب آقای دکتر علی اصغر رضوانی که با راهنمایی‌های با ارزششان مرا صبورانه و دلسوزانه در تمقیق این امر یاری نمودند و همچنین استاد مشاور گرامی سرکار خانم دکتر ژیلا سجادی که در کامل نمودن این تمقیق از نظرات ایشان بهره مند شدم.

در پایان از تمام اساتید محترم، کارشناسان، مسئولین و مدیران شهرداری قزوین از جمله جناب مهندس داوود میرانشه، مدیر مسئول سایت باراجین و آقای فرهاد عباسی، کارشناس روابط عمومی شهرداری، که در این پژوهش کمک‌های شایانی به بنده نمودند، کمال تقدیر و تشکر را می‌نمایم.

در نهایت از خداوند یکتا سربلندی و عزت در تمامی مراحل زندگی را برای این عزیزان فواستارم.

تهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب رقیه چگینی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۸۳۸۱۴۹۰۰ در رشته جغرافیا و برنامه ریزی توریسم که در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۸ از پایان نامه خود تحت عنوان : نقش توانمندی های گردشگری در توسعه باراجین قزوین. با کسب نمره ۱۸(هجده) و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
فصل اول: کلیات تحقیق	
۵	۱-۱- بیان مسئله
۷	۱-۲- اهمیت موضوع تحقیق
۸	۱-۳- اهداف تحقیق
۸	۱-۴- سوالات تحقیق
۹	۱-۵- قلمرو تحقیق
۹	۱-۶- روش تحقیق
۹	۱-۷- مراحل تحقیق
۱۰	۱-۸- محدودیت های تحقیق
فصل دوم: ادبیات تحقیق (تعاریف و مفاهیم)	
۱۲	۲-۱- تعاریف و مفاهیم پایه گردشگری
۱۲	۲-۱-۱- مفهوم جغرافیایی گردشگری
۱۲	۲-۱-۲- تعاریف گردشگری
۱۴	۲-۱-۳- انواع گردشگری بر اساس تعاریف سازمان جهانی گردشگری
۱۵	۲-۱-۴- مفاهیم پایه گردشگری: واژه شناسی
۱۶	۲-۱-۵- تعریف گردشگر
۱۸	۲-۱-۶- گردشگری از نظر مکان مقصد
۱۹	۲-۱-۷- مفهوم اوقات فراغت

۲۰	۱-۷-۱-۲-کارکردهای اوقات فراغت
۲۰	۸-۱-۲-عوامل موثر در تکامل صنعت توریسم
۲۲	۹-۱-۲-گردشگری نوین
۲۲	۱۰-۱-۲-اثرات مثبت و منفی فرهنگی - اجتماعی گردشگران
۲۳	۱-۱۰-۱-۲-مزایای بالقوه صنعت گردشگری
۲۴	۲-۲-منابع گردشگری
۲۴	۱-۲-۲-اشکال عمده گردشگری
۲۷	۲-۲-۲-تشکیلات گردشگری
۲۸	۳-۲-۲-تاسیسات گردشگری
۲۹	۱-۳-۲-۲-تاسیسات اقامتی
۲۹	۲-۳-۲-۲-تاسیسات پذیرایی
۲۹	۳-۳-۲-۲-تاسیسات و تجهیزات حمل و نقل و ارتباطات
۳۰	۴-۲-۲-روش های ایجاد و افزایش قدرت جاذبه گردشگری شهرها
۳۲	۳-۲-نظریه ها و مدل های گردشگری
۳۲	۱-۳-۲-دیدگاه های گردشگری
۳۲	۱-۱-۳-۲-دیدگاه اقتصادی
۳۳	۱-۱-۱-۳-۲-عرضه و تقاضای گردشگری
۳۴	۲-۱-۱-۳-۲-گردشگری و درآمد ملی
۳۵	۳-۱-۱-۳-۲-گردشگری و اشتغال
۳۵	۴-۱-۱-۳-۲-گردشگری و توسعه
۳۶	۱-۴-۱-۱-۳-۲-آثار گردشگری در زمینه توسعه
۳۶	۲-۱-۳-۲-دیدگاه اجتماعی فرهنگی

- ۳۷ ۱-۲-۱-۳-۲-بهبود سازی روابط فرهنگی
- ۳۸ ۳-۱-۳-۲-دیدگاه زیست محیطی
- ۳۹ ۴-۱-۳-۲-دیدگاه سیاسی
- ۴۰ ۲-۳-۲-گردشگری پایدار
- ۴۱ ۱-۲-۳-۲-اصول گردشگری پایدار
- ۴۳ ۲-۲-۳-۲-توسعه پایدار
- ۴۳ ۳-۲-۳-۲-هدف ها و ویژگی های گردشگری پایدار
- ۴۵ ۳-۳-۲-برنامه ریزی گردشگری
- ۴۵ ۱-۳-۳-۲-گردشگری و توسعه اقتصادی
- ۴۶ ۲-۳-۳-۲-انواع برنامه ریزی گردشگری در بخش عمومی
- ۴۷ ۱-۲-۳-۳-۲-برنامه ریزی ملی
- ۴۷ ۲-۲-۳-۳-۲-برنامه ریزی منطقه ای
- ۴۹ ۳-۲-۳-۳-۲-برنامه ریزی محلی
- ۵۰ ۳-۳-۳-۲-عواملی که در فرایند برنامه ریزی نقش دارند

فصل سوم: مطالعات جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

- ۵۲ ۱-۳-ویژگی های طبیعی
- ۵۲ ۱-۱-۳-موقعیت جغرافیایی منطقه
- ۵۵ ۲-۱-۳-وضعیت زمین شناسی منطقه
- ۵۶ ۳-۱-۳-گسل های منطقه
- ۵۸ ۴-۱-۳-توپوگرافی و ناهمواری ها
- ۵۸ ۱-۴-۱-۳-واحد کوهستانی
- ۵۹ ۲-۴-۱-۳-واحد کوهپایه

۵۹	۳-۱-۴-۳-واحد دشت
۶۲	۳-۱-۵-۱-اقلیم منطقه
۶۴	۳-۱-۵-۱-بارش
۶۵	۳-۱-۵-۲-دما
۶۶	۳-۱-۵-۳-باد
۶۸	۳-۱-۶-۱-منابع آب
۶۹	۳-۱-۷-۱-پوشش گیاهی منطقه
۷۰	۳-۱-۷-۱-جنگل
۷۱	۳-۱-۷-۲-مراتع
۷۱	۳-۱-۷-۳-بیابانها
۷۲	۳-۱-۷-۴-زیست بوم حفاظت شده
۷۳	۳-۲-۲-ویژگی های انسانی
۷۳	۳-۲-۱-بررسی تقسیمات سیاسی
۷۵	۳-۲-۲-ویژگی های جمعیتی
۷۶	۳-۲-۲-۱-ساختار سنی و جنسی
۷۷	۳-۲-۲-۲-مهاجرت
۷۸	۳-۲-۳-ویژگی های فرهنگی
۷۹	۳-۲-۳-۱-زبان و گویش
۸۰	۳-۲-۳-۲-نژاد
۸۰	۳-۲-۳-۳-دین
۸۱	۳-۲-۳-۴-آداب و رسوم و صنایع دستی
۸۱	۳-۲-۴-ویژگی های اقتصادی

۸۲	۳-۲-۴-۱-توانمندی های کشاورزی
۸۳	۳-۲-۴-۲-توانمندی های صنعتی
۸۴	۳-۲-۴-۳-توانمندی های معدنی
۸۴	۳-۲-۴-۴-بازرگانی
۸۴	۳-۳-تاسیسات و امکانات شهری
۸۴	۳-۳-۱-زیرساخت های ارتباطی و حمل و نقل
۸۵	۳-۳-۱-۱-راه آهن
۸۵	۳-۳-۱-۲-شبکه حمل و نقل جاده ای
۸۶	۳-۴-دلایل اهمیت منطقه شهری قزوین در مقیاس کشوری
۸۷	۳-۵-قابلیت گردشگری در قزوین

فصل چهارم: بررسی و تحلیل توانهای گردشگری منطقه باراجین

۹۰	۴-۱-وجه تسمیه و پیشینه تاریخی منطقه
۹۲	۴-۲-چشم انداز محدوده مورد مطالعه
۹۶	۴-۳-آثار زیست محیطی در منطقه
۹۹	۴-۴-امکانات و تاسیسات موجود در منطقه
۹۹	۴-۴-۱-امکانات موجود در محدوده میانی (تپه ماهوری)
۱۰۴	۴-۴-۲-امکانات موجود در محدوده شمالی (کوهستانی)
۱۰۶	۴-۴-۳-امکانات موجود در محدوده جنوبی (دشت)
۱۰۶	۴-۴-۴-امکانات و تاسیسات و آثار پیرامونی منطقه
۱۱۰	۴-۵-موقعیت باراجین با شهر و ارتباط با پیرامون
۱۱۱	۴-۵-۱-راههای ارتباطی و دسترسی به منطقه
۱۱۲	۴-۵-۲-نحوه دسترسی از داخل شهر به منطقه و پارک کوهستانی باراجین

- ۱۱۳ ۶-۴-کاربری های منطقه باراجین
- ۱۱۴ ۱-۶-۴-کاربری های عمده در منطقه
- ۱۱۹ ۲-۶-۴-عوامل تاثیرگذار بر محدوده کاربری منطقه
- ۱۲۲ ۷-۴-سایت باراجین در طرح تفصیلی شهرداری
- ۱۲۳ ۸-۴-موقعیت باراجین در رابطه با سازمان شهری بافت قزوین
- ۱۲۳ ۹-۴-موقعیت سایت باراجین در رابطه با تقسیم بندی اکولوژی-اجتماعی شهر قزوین
- ۱۲۴ ۱۰-۴-برنامه ریزی در جهت توسعه منطقه باراجین
- ۱۲۵ ۱-۱۰-۴-اهداف کلی برنامه ها در ارتباط با توسعه گردشگری منطقه
- ۱۲۷ ۲-۱۰-۴-جایگاه منطقه باراجین در نظام گردشگری
- ۱۲۹ ۳-۱۰-۴-مطالعات گردشگری و فعالیت های فراغتی باراجین
- ۱۲۹ ۱-۳-۱۰-۴-نوع فعالیت گردشگری در باراجین
- ۱۳۰ ۱-۱-۳-۱۰-۴-دسته بندی فعالیتها بر حسب گردشگران ملی
- ۱۳۰ ۲-۱-۳-۱۰-۴-دسته بندی فعالیتها بر حسب گردشگران بومی و محلی
- ۱۳۲ ۲-۳-۱۰-۴-نقش اقتصادی بوستان درکل منطقه باراجین و ناحیه قزوین
- ۱۳۳ ۳-۳-۱۰-۴-بررسی خدمات و تسهیلات گردشگری منطقه
- ۱۳۳ ۱-۳-۳-۱۰-۴-روندهای موجود در منطقه
- ۱۳۴ ۲-۳-۳-۱۰-۴-مبانی توسعه زیرساختها و خدمات
- ۱۳۶ ۳-۳-۳-۱۰-۴-خدمات و تجهیزات گردشگری
- ۱۳۷ ۴-۳-۳-۱۰-۴-دسته بندی کمبودهای کالبدی و عملکردی در زمینه گردشگری
- ۱۳۹ ۱۱-۴-تجزیه و تحلیل و جمع بندی مطالعات پایه منطقه
- ۱۳۹ ۱-۱۱-۴-نقش توریستی پارک باراجین در آینده
- ۱۳۹ ۱-۱-۱۱-۴-وضعیت کنونی فعالیت های گردشگری و روند تحولات آتی آن

- ۱۴۱ ۲-۱-۱۱-۴-ظرفیت و مهمان پذیری مراکز اقامتی
- ۱۴۴ ۳-۱-۱۱-۴-نحوه توسعه و تجهیز منطقه باراجین و جذب گردشگر
- ۱۴۵ ۲-۱۱-۴-تحلیل یافته های گردشگری جهت بهره برداری از مقاصد توریستی منطقه باراجین
- ۱۴۷ ۱-۲-۱۱-۴-سیاست های راهبردی در ساماندهی منطقه
- ۱۵۴ ۲-۲-۱۱-۴-تامین منابع و روش های سرمایه گذاری برای اجرای طرحهای راهبردی
- ۱۵۹ ۳-۲-۱۱-۴-تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق با استفاده از مدل سوات SWOT

فصل پنجم: پاسخ به سوالات، نتیجه گیری و پیشنهادات

- ۱۶۶ ۱-۵-پاسخ به سوالات
- ۱۶۷ ۲-۵-نتیجه گیری
- ۱۶۸ ۳-۵-ارائه راهکارها و گزینه های امکان پذیر پیشنهادی جهت توسعه گردشگری در منطقه باراجین
- ۱۷۴ ۴-۵-پیشنهادات

منابع و مأخذ

چکیده انگلیسی

فهرست نقشه ها

صفحه	عنوان
۵۴	مجموعه نقشه های ۱-۳-۱- موقعیت جغرافیایی استان قزوین و محدوده مورد مطالعه باراجین
۵۶	نقشه ۲-۳- واحدها و ناهمواریهای محدوده مورد مطالعه باراجین
۵۷	نقشه ۳-۳- خط گسل عبوری در محدوده مورد مطالعه باراجین
۶۰	نقشه ۳-۴- زمین شناسی و ناهمواریهای استان قزوین
۶۱	نقشه ۳-۵- توپوگرافی منطقه باراجین
۶۵	نقشه ۳-۶- نقشه همباران سالانه استان قزوین
۷۲	نقشه ۳-۷- پراکندگی پوشش گیاهی در استان قزوین
۷۴	نقشه ۳-۸- تقسیمات سیاسی در استان قزوین
۷۶	نقشه ۳-۹- نقشه پراکندگی جمعیتی شهرهای استان در سال ۱۳۸۵
۹۱	نقشه ۴-۱- محدوده مطالعاتی منطقه باراجین قزوین
۹۳	نقشه ۴-۲- نقشه ماهواره ای منطقه باراجین
۹۷	نقشه ۴-۳- تراکم پوشش گیاهی منطقه
۹۹	نقشه ۴-۴- محدوده های سایت باراجین
۱۰۹	نقشه ۴-۵- امکانات و خدمات موجود در بوستان کوهستانی باراجین
۱۱۱	نقشه ۴-۶- روند توسعه شهر قزوین و موقعیت باراجین با شهر
۱۱۲	نقشه ۴-۷- راه های ارتباطی و شبکه دسترسی به منطقه باراجین
۱۱۳	نقشه ۴-۸- نحوه دسترسی از داخل شهر به منطقه مورد مطالعه
۱۱۸	نقشه ۴-۹- کاربری زمین در محدوده مورد مطالعه
۱۵۴	نقشه ۴-۱۰- طرح راهبردی در منطقه باراجین
۱۵۸	نقشه ۴-۱۱- فرصت های سرمایه گذاری در منطقه باراجین

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۲۳	جدول ۱-۲- اثرات مثبت و منفی فرهنگی - اجتماعی گردشگران
۶۹	جدول ۱-۳- مشخصات سدهای طرح آبیاری دشت قزوین
۷۴	جدول ۲-۳- مشخصات کلی تقسیمات سیاسی استان قزوین در سال ۱۳۹۰
۷۵	جدول ۳-۳- درصد شیوه های زندگی استان در سال ۱۳۸۵
۷۷	جدول ۴-۳- مشخصات کلی جمعیت استان در سال ۱۳۸۵
۷۷	جدول ۵-۳- آمار مهاجرین وارد شده به استان قزوین
۱۴۰	جدول ۱-۴- آمار گردشگران ایرانی و خارجی مقیم در دو هتل قزوین سالهای ۱۳۷۸ - ۱۳۸۰
۱۴۲	جدول ۲-۴- آمار مسافران داخلی و خارجی
۱۵۶	جدول ۳-۴- پروژه های راهبردی شهرداری جهت توسعه گردشگری منطقه باراجین
۱۶۱	جدول ۴-۴- ماتریس راهبردها و استراتژی ها با استفاده از مدل سوات SWOT

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۶۳	نمودار ۱-۳- نمودار آمپرترمیک ایستگاه قزوین
۶۷	نمودار ۲-۳- میانگین هشت ساله بادهای قزوین
۱۴۲	نمودار ۱-۴- شمار مسافران داخلی اقامت نموده در هتل های استان قزوین طی سالهای ۱۳۷۶-۱۳۸۰
۱۴۳	نمودار ۲-۴- شمار مسافران خارجی اقامت نموده در هتل های استان قزوین طی سالهای ۱۳۷۶-۱۳۸۰
	نمودار ۳-۴- ضرایب بهره برداری از ظرفیت های اقامتی استان قزوین بر اساس تعداد مسافران وارد شده و
۱۴۴	مقیم طی سالهای ۱۳۷۶-۱۳۸۰

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۷۳	تصویر ۱-۳- نمایی از منطقه حفاظت شده باشگل در قزوین
۹۴	تصویر ۱-۴- چشم اندازی از منطقه و بوستان باراجین
۹۵	مجموعه تصاویر ۲-۴- نماهایی از طبیعت منطقه باراجین
۹۷	تصویر ۳-۴- نمایی از فضای سبز منطقه
۹۸	تصویر ۴-۴- طبیعت سبز باراجین در فصل بهار
۹۸	تصویر ۵-۴- طبیعت باراجین در تابستان
۹۸	تصویر ۶-۴- نمونه درختکاری شده باراجین
۱۰۲	تصویر ۷-۴- نمایی از شهربازی دالفک در بوستان باراجین
۱۰۴	تصویر ۸-۴- چشم اندازی از آلاچیق ها در منطقه باراجین
۱۰۸	تصویر ۹-۴- دانشگاه آزاد باراجین در منطقه باراجین
۱۰۹	تصویر ۱۰-۴- دریاچه باراجین مجاور بوستان باراجین
۱۲۰	تصویر ۱۱-۴- نمایی از رودخانه باراجین

مقدمه:

صنعت گردشگری پدیده قرن بیستم است که نمی توان آن را نادیده گرفت و به عنوان بزرگترین و متنوع ترین صنعت دنیا به حساب می آید. همه ساله میلیون ها نفر به سفر می روند و کسی نمی تواند آنها را از سفر باز دارد، پس باید از این پدیده و حرکت بعنوان منبعی برای توسعه استفاده شود(کاظمی، ۱۳۸۵، ۳) بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال زایی، رشد بخش خصوصی توسعه و ساختار زیربنایی کی دانند. (چاک.وای.گی، ۱۳۸۲، ۱۹)

امروزه صنعت گردشگری چه از نظر سرمایه گذاران و چه از نظر گردشگران، بیش از صنایع دیگر مورد توجه قرار گرفته است. این توجه حتی بین دولتمردان نیز مشهود است؛ به طوری که بسیاری از سیاستمداران در سراسر جهان بویژه در کشورهای گردشگر پذیر برای رسیدن به برخی اهدافشان از این صنعت بهره می گیرند و بیشتر قوانین کشور را با توجه به نقش تاثیرگذار این صنعت در رونق اقتصادی کشورشان تصویب می کنند. به هر حال رشد و گسترش یکی از پر درآمدترین صنایع امروزی یا همان گردشگری، آنچنان با رشد و تکامل دنیای امروزی گره خورده که بسیاری از سرمایه گذاران و اقتصاددانان از قابلیت های موجود این صنعت و تاثیرگذاری آن در روند تغییرات دهکده جهانی در شگفت هستند.

بنابراین با توجه به اهمیت ذکر شده برای رونق صنعت گردشگری بسیاری از کشورها با داشته ها و نداشته های خود سعی در ارتقای موقعیت صنعت گردشگری کشورشان داشته و دارند. سیاست های تشویقی برای گردشگران مانند برگزاری جشنواره های خرید، استرداد مالیات خرید گردشگران یا همان قانون بدون مالیات (tax free) و بستر سازی مناسب برای جذب حداکثری گردشگران همه در جهت تکامل و رشد این صنعت نوپا در کشورها اتفاق افتادند. (ویژه نامه جام جم، ش ۵۴)

در ایران نیز توریسم و گردشگری در دو دهه اخیر در راستای افزایش درآمد ارزی و کاهش وابستگی به درآمد نفت، اهمیت گردشگری در اقتصاد کشور مورد توجه قرار گرفت و با توجه به توانمندی ها

و پتانسیل های بالای کشور در زمینه جذب گردشگران، ضرورت اتخاذ سیاست هایی جهت افزایش نقش مثبت گردشگری در کشور مطرح می گردد.

شهر قزوین بدلیل موقعیت خاص جغرافیایی همواره از نظر سیاسی و اقتصادی مورد توجه بسیار زیاد حکومتها و فعالان عرصه اقتصادی بوده است. منطقه قزوین در دامنه جنوبی البرز واقع شده و تمام قسمت های شمالی، غربی و جنوبی آن کوهستانی است. تنوع اقلیمی و بارندگی متوسط در این منطقه باعث شده در مناطق کوهستانی استان، طبیعت بسیار زیبا و گوناگونی منظر، پتانسیل ها و جاذبه های گردشگری فراوانی را بوجود آورده است که این منطقه را مستعد گردشگری و فعالیت های گردشگری می کند.

سرمایه گذاری های گسترده در بخش های مختلف رشد قابل ملاحظه ای در شاخص های اقتصادی استان قزوین بوجود آورده است که با سرمایه گذاری روی بخش گردشگری، میتوان امیدوار بود که گردشگران بسیاری را برای بازدید از این منطقه جذب نماید. یکی از این مناطق که به تازگی وارد عرصه گردشگری در شهر قزوین شده است، منطقه ای در شمال شهر قزوین به نام منطقه باراجین است. بررسی های به عمل آمده نشان می دهد که این منطقه دارای پتانسیل های زیادی در زمینه جذب گردشگر و گذران اوقات فراغت گردشگران بومی و ملی می باشد.

اراضی وسیع باراجین از دیرباز تفرجگاه کوهستانی شهر قزوین محسوب می شده است. این منطقه به خاطر وجود مناطق طبیعی بکر، باغات مصفا، امامزاده و روستاهای اطراف آن جذابیت ویژه ای برای مردم قزوین داشته است، زیرا محدودیت استفاده از باغات، ترکیب اجتماعی و فرهنگی شهروندان قزوین و روستاهای اطراف، نیاز فزاینده به فضاهای طبیعی و شبه طبیعی گردشگری را باعث شده است. بر این اساس در حال حاضر فضاهای محدود ساحلی رودخانه باراجین، بند مصنوعی و دریاچه قایقرانی، مسیرها و تپه های شمالی طرح، و اراضی پارک باراجین، و امامزاده و سایر فضاهای تفریحی باراجین مورد استفاده گسترده گردشگران قرار میگیرد.

همچنین توسعه شهری که در سال های اخیر به سمت این منطقه اتفاق افتاده است ، جدی ترین تهدید جهت نابودی منابع طبیعی گردشگری شهروندان قزوین محسوب می شود. از طرف دیگر با افزایش جمعیت شهرنشین و عدم وجود فضاهای تفریحی در درون شهر و فضاهای گردشگری در حومه شهر این منطقه بسیار مورد توجه مردم قرار گرفته است. از طرفی جذابیت های طبیعی از مهم ترین پتانسیل های گردشگری باراجین محسوب می شود . بدیهی است که در صورت رشد جمعیتی شهر، توسعه کالبدی و گسترش فعالیتهای صنعتی و خدماتی، نیاز به فضاهای گردشگری و تفریح در محیطهای طبیعی به ضرورتی اساسی در نظام شهرنشینی قزوین بدل خواهد شد. در این صورت احداث و توسعه پارکهای شبه طبیعی همانند پارک باراجین و گسترش آن به سمت ارتفاعات اقدامی ضروری و پیش بینی منطقی محسوب میگردد.

لذا توسعه این گردشگاه جهت استفاده ساکنان مردم قزوین و منطقه شهری قزوین و حتی مسافران عبوری به گونه ای می باید باشد که بهره وری از منابع و جاذبه های آن به خصوص منابع طبیعی با ارتقاء کیفی یا کمی و حفظ این منابع همراه باشد. این تعریف همان مفهوم پایداری در مقیاس و سطح مورد نظر - در اینجا منطقه باراجین - می باشد. در صورت تحقق این هدف منابع جاذبه گردشگری منطقه باراجین جهت استفاده نسل های آینده نیز قابل بهره وری و استفاده خواهد بود.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مسئله:

صنعت توریسم امروزه به قدری در توسعه اقتصادی، اجتماعی کشورها اهمیت دارد که اقتصاددانان آن را "صادرات نامرئی" نام نهاده اند. (رضوانی، ۷۹، ۸) اهمیت گردشگری در ایجاد اثرات مثبت اقتصادی در جهان بطور روز افزون افزایش یافته و در کلیه کشورها از این فعالیت به عنوان یکی از عوامل اصلی افزایش درآمد ارزی می نگرند. به علاوه این فعالیت دارای آثار پیوندهای فرهنگی و اجتماعی بین کشورهاست زیرا صنعت توریسم علاوه بر ایجاد اشتغال و افزایش درآمد عمومی و ارتقاء سطح فرهنگ به مشابه پلی قلمداد می شود که انسانها و ملیت های گوناگون را به یکدیگر ارتباط داده است و موجبات استحکام پیوندهای اجتماعی و فرهنگی را فراهم ساخته و در نهایت در گسترش ارتباطات و نیز روابط بین المللی و تاثیر گذاری بر صلح جهانی سهم بسزایی را ایفا میکند.

در حال حاضر شهرها با توجه به توانمندی ها و قابلیت های متنوعی که در زمینه گردشگری دارند، با جذب گردشگران و مسافران بی شمار می توانند منافع اقتصادی سرشاری را نصیب خود نمایند بطوریکه بعضی از شهرهای جهان با عملکرد و نقش تخصصی بویژه در زمینه گردشگری به حیات خود ادامه می دهند. مدیران و مسئولان شهری در جهان همواره در تلاشند با ایجاد جاذبه های جدید و تقویت و ارتقاء جاذبه های موجود و همچنین معرفی شهر به جهانیان، آری یکدیگر سبقت گرفته و بر تعداد گردشگران ورودی بیافزایند. (دیناری، ۸۴، ۲۵۵)

در اکثر کشورهای در حال توسعه خصوصا ایران برنامه ریزی مربوط به گردشگری در حد ملی و منطقه ای اعمال می گردد، و کمتر به برنامه ریزی محلی در سطح شهر و در مقیاس کوچکتر که غالبا با توجه به تجارب کشورهای توسعه یافته، پیامدها و نتایج مثبتی را نیز در بردارد پرداخته شده است، لذا انجام برنامه ریزی های محلی در سطح شهر در خصوص گردشگری آنهم به صورت مدیریت واحد و منسجم امری ضروری و لازم است. (همان منبع، ۲۵۶)